

DE LIBELLEN VAN DE DOUWELERKOLK BIJ DEVENTER

De Douwelerkolk is een oude IJsselarm uit tijden dat Deventer nog niet bestond, en dat is lang geleden. Rond 1800 bestond het gebied uit een landschap met kleine rogge-akkertjes. In 1836 werd het gebied omgevormd tot een landgoed. In 1970 werd het gebied opengesteld voor het publiek. De stad rukte echter op, de bebouwing grenst nu aan een kant van het gebied en ook aan de andere kanten heeft de bebouwing het gebied bijna omsloten. Er zijn plannen om een weg aan te leggen vlak langs het gebied, waardoor het helemaal geïsoleerd zou raken. Het is een van de trieste voorbeelden van een natuurgebied dat langzaam opgeslokt wordt door de stad.

Vanaf 1987 ga ik hier regelmatig op excursie. Mijn aandacht blijft niet beperkt tot libellen, maar vele andere groepen insecten, vogels en planten hebben mijn belangstelling. Het beeld dat ik heb verkregen van de libellenfauna is echter vrij volledig. In tabel 1 zijn de 17 soorten opgesomd die ik heb aangetroffen.

Enkele soorten

De waarneming van *Calopteryx splendens* betreft een zwervend mannetje in 1990. Deze soort plant zich voort in de verschillende weteringen die door het landelijk gebied van Salland stromen (zie ook Van der Weide, dit nummer).

De waarnemingen van *Platycnemis pennipes* en *Libellula fulva* zijn het opmerkelijkst. Deze soorten zijn potentieel bedreigd in Nederland (Wasscher, 1990). *P. pennipes* is opmerkelijk talrijk in het gebied. Op 27 juni 1988 waren vele honderden exemplaren in het gebied aanwezig. In 1989 werd het hoogste aantal op 6 juni geteld: 100 exemplaren. Van *Libellula fulva* werd op 17 mei 1988 een niet uitgekleurd vrouwtje gevangen, waardoor voortplanting in de directe nabijheid waarschijnlijk is. *Cordulia aenea* werd tweemaal waargenomen. Laatste twee soorten zijn vooral bekend van laagveengebieden, gunstige condities kunnen zich echter ook voordoen in spoor sloten en kanalen. Voortplanting van deze soorten in de nabijgelegen spoor sloot en het Overijssels Kanaal (zie ook Van der Weide, dit nummer) moet als waarschijnlijk worden geacht.

Bedreiging

Naast deze vrij zeldzame libellen werden veel andere (zeer) zeldzame insecten aangetroffen. De entomologische waarde van de Douwelerkolk is erg hoog. Voor o.a. libellen wordt de voornaamste bedreiging gevormd door de toenemende stedelijke druk. Dit gaat gepaard met isolatie en verstoring, in de toekomst mogelijk ook toenemende vervuiling. Ook biotoopvernietiging vormt een wezenlijke bedreiging. Zo werd in het najaar van 1989 de spoorsloot nagenoeg geheel uitgebaggerd en werden de kanten opnieuw in profiel gezet.

Beheer

Van al mijn waarnemingen is een rapport verschenen (Ketelaar, 1991). Hiermee ben ik in gesprek getreden met de gemeente Deventer, die het gebied in beheer heeft. Zij waren erg enthousiast over de aandacht voor de Douwelerkolk en hebben vrijwel alle beheersaanbevelingen toegepast in het beheer. Dit heeft onder andere geleid tot de aanleg van extra poelen en aandacht voor verlandingssituaties rond een aantal sloten. De hoop is dat hiermee het voortbestaan van een aantal libellen in het gebied is gegarandeerd.

Literatuur:

Ketelaar, R., 1991. De insecten van de Douwelerkolk. Verslag van een inventarisatie met aanbevelingen voor het beheer van insecten in de Douwelerkolk bij Deventer. pp. 1-32, 5 bijl.

Wasscher, M.T., 1990. Lijst van bedreigde en uitgestorven libellensoorten in Nederland (Odonata). Ent. Ber., Amst. 50(7): 77-80.

Tabel 1

<i>Calopteryx splendens</i>	zeldzaam
<i>Lestes sponsa</i>	vrij zeldzaam
<i>Platycnemis pennipes</i>	zeer algemeen
<i>Ischnura elegans</i>	algemeen
<i>Pyrrhosoma nymphula</i>	vrij algemeen
<i>Coenagrion puella</i>	algemeen

<i>C. pulchellum</i>	vrij algemeen
<i>Erythromma najas</i>	zeldzaam
<i>Aeshna cyanea</i>	vrij algemeen
<i>A. grandis</i>	vrij algemeen
<i>A. mixta</i>	vrij algemeen
<i>Cordulia aenea</i>	zeldzaam
<i>Libellula depressa</i>	zeldzaam
<i>L. fulva</i>	zeldzaam
<i>Orthetrum cancellatum</i>	vrij algemeen
<i>Sympetrum sanguineum</i>	zeldzaam
<i>S. striolatum</i>	zeldzaam

Robert Ketelaar, Zwinstraat 18, 7417 CJ Deventer